

842/к-3
Б-88

ҚАНИПА
БҰҒЫБАЕВА

Көк белестер

ҚАНИПА БҰҒЫБАЕВА

Көк белестер

ӨЛЕҢДЕР

•ЖАЗУШЫ• БАСПАСЫ,
Алматы — 1982

Қаз 2
Б 88

Бұғыбаева Қанипа.

Б 88 Көк белестер: Өлеңдер.— Алматы: Жазушы, 1982.— 220 бет.

Қанипа Бұғыбаева — бірнеше жыр жинақтарының авторы. Ақынның «Көк белестер» атты бұл кітабына енген өлеңдер оның бұған дейін жарық көрген жинақтарынан іріктелініп алынды.

Қаз 2

Б $\frac{70403-81}{402(05)82}$ 124—82 4702230200

ЖЕЛДЕЙ ЕСКЕН ЕРКІН ЖЫР

Балалық шақтың базарын кешкен көк белестерді кейінірек сағынып қайта көргеніңде, өзіңе белгілі бар көрік-баяуымен көзіңе оттай басылып, тұмысыңнан таныс жылы леп көкірегіңді ашып, жан сарайыңды жадыратып жібермей ме. Бұл күнде белгілі ақындар санатындағы Қанипа Бұғыбаеваны өз оқырмандарымен қайыра ұшырастырғалы отырған қалың кітабының қолжазбасымен танысу үстінде дәл осындай рахат сезімде болғанымызды ағымыздан жарыла айтуға тиіспіз. Ендеше талғампаз уақыт сынына төтеп беріп келген жиырма жылға жуық мезгілдің туындылары көркемдік дәрежесі мен ой қуатының арқасында алдағы уақытта да оқырмандардың рухани қажетін өтеуге жарайды деген байламды пікір түйюімізге болатын тәрізді.

Біз ақынның творчестволық бейнесін жасауды болашақтың үлесіне қалдырып, оның өзгеден айырмашылығы, болса артықшылығы туралы шалақ қайырумен ғана шектелмекпіз. Поэзиядағы алғашқы қадамынан бастап қадағалай қарасақ, Қанипаның арнасынан асып шалқымайтын, алған бағытынан айнымайтын, өз күшіне сенімді қаламгер екенін қапысыз танимыз. Қарапайымдылық, табиғилық және еркіндік — оның бүкіл творчествосына тән қасиет.

Тегінде, суреткер оқырман жүрегіне жетудің сан алуан жолдарын іздестіреді. Біреу күрделі ойларымен, екінші біреу тосын теңеулерімен, үшінші біреу түр байлығымен тәнті қылады. Ал осылардың ешбірін атап еншілемей, қарапайым халықтық дәстүрде жазатын ақындар да болады. Олардың қатарына біз Ілияс Жансүгіровті, Қасым Аманжоловты, Мұқағали Мақатаевты қосар едік. Қанипа да осы үлгідегі ақын деп білеміз. Бұлай батыл айту себебіміз, ол жазу стилі қалыптасқан, даралығы анықталған ақын. Қысқа да болса өмірбаяны бар, көргені көп қаламгер. Біз мұны оның анкетасынан емес, көркемдік өмірбаянынан көріп отырмыз. Біз лирикалық кейіпкердің тұлымшағы желкілдеген бала кезін, сүйіп-күйген бойжеткен шағын, ақыр соңында, өшіріп алмайын деп «бір үйдің отын сақшыдай бағып отырған» жар болған тұсын, жатпай-тұрмай баласының қамын, қосағының жайын ойлайтын анаға айналған тұсын көреміз. Осының барлығын қосқанда туған жерін жан-тәнімен сүйетін, соның амандығын тілейтін, болашағын ойлап толғанатын, қуанатын, мұңаятын азамат ақынның тұлғасы шығады.

Қанипа ақын алған тақырыбына тұрақты да адал. Кең мағынасындағы туған жерді ол шыншылдықпен, беріле жырлайды. Жалпы, жасандылыққа, артық әсірелеуге әуес-

тігі жоқ ақынның қай өлеңі де сазды да биязы, жұмсақ та сырлы келеді. Оның бұл қыры қазақ ауыз әдебиетінің озық дәстүріне тартса, сымдылығы мен тұжырымдылығы осы заманғы ұтқыр поэзия сипатына саяды. Және ол жырды бастай да алады, дер кезінде аяқтай да біледі. Бұл тұста табиғат сыйы да, совет ақындар мектебінің әсері де аңғарылады.

Бүгінгі қазақ қызына тән бақытты тағдыр осы ақынға да ортақ. «Жат жұртқа жаратылған» Қанипа да басқа жаққа ұзатылған екен. Келіннің төркінін сағынуы табиғи нәрсе. Түйсікті қыз осыны жақсы пайдалана білген. Ұзатылған қыз соңынан әкесі келеді. Ол бүкіл ауыл жаңалығын әңгімелеп береді. Сонда қыздың көз алдына ауылы түгел келгендей болады. Ақын тілінде ол былай кестеленген:

Әкем болып ауылым
Көлбеу жатты төрімде.

Туған жер тақырыбы кітаптың өн бойына қан тамырдай тартылып жатыр. Ақын оған әр қырынан, әр бүйірінен қайта-қайта оралып соғып отырады. Бірақ қайталауға ұрынбайды. Бір-бірін толықтыра, аша түсетін, шын жүректен шыққан жырларды оқыған сайын Жетісу жерінің бейнесі бедерлене береді.

Өзіңсіз жетер маған ауа қайтп,
Бұлты жүр сағыныштың тарамай түк.
Біреуге, туған жерің қай жер десе,
Ұқтырам Ілияс пен Сараны айтып,—

деп мақтануы да орынды көрінеді.

Қанипа жары мен баласына арнаған жырларында назды да нәзік. Ол баласын «иен бақытқа бермейтін менің тигей бейнетім» деп аналық сырын айта отырып, ақындығынан, образдылықтан айнымайды. Және қай елдің ақыны екенін «домбырасы бар үйдің даласы бар» дегенімен ғана емес, барша жырларының болмыс-бітімімен, суреткерлік мінезімен білдіріп отырады. Өнерпазда мінездің болғаны қандай ғанибет!

Автор бүгінгі қазақ қызының тағдыры, бақыты арқылы біздің ғасырдың шежіресін шертеді, оның ғаламаты мен қайшылығын ашады. Дегенмен, біз Қанипаның қайраткерлік қуатты үнінің бұдан гөрі айқын шығуын, тақырып ауқымының кеңейе түсуін қалаймыз.

ҚАСТЕК БАЯНБАЕВ

«ТҰҢҒЫШ КІТАП» ЖИНАҒЫНАН

* * *

Мазалап арман жанымды
Алады жырмен уатып.
Бола алмаймын сабырлы, —
Сабырлы емес уақыт.

БАСПАЛДАҚ

Алтыда табаныма от бастым да,
Шыр еттім алғашқы ауыр соққы астында.
Тал қармап тағдырыма қарсы ұмтылдым,
Көмілің дөңбекшіген көк тасқынға.

Құлашты биікке еркін жая алмадым,
Келмеді, ілбісем де, аялдағым.
Төбінің темір үзер албырт шақта,
Қолыма күрек ұстар таяқ алдым.

О баста налысам да күйіп-жанып,
Қалмадым қасіреттің үйін бағып.
Дүлейге кеуде тостым, абзал жанды
Анамның жыр желісін жиып алып.

Жойқында салынды боп құйылмадым,
Тағдырдың таптаң өттім қиын жарын.
Сый етіп алдарыңа тарттым, достар,
Жемісін алғашқы бір жиырманың.

Кешірім, кейде баяу жол аттасам,
Әзірге мүмкін, әсте, олақ басам.
Арман не, шыңға шығар сапарымда
Орнымды өз ортаңнан жоғалтпасам.

Ортақ сыр. Сендерден жоқ басқа арманым,
Өмірден жетіммін деп жасқанбадым.
Жырымның жолдарында жатыр менің,
Күреспен көтерілер
баспалдағым.

ОТАН

Адаммын, тірімін бұл күнде,
Қуаныш сазы бар күлкімде.
Жанымда жазы бар дәуірдің,
Келмейді тәңірге табынғым,
Отан!

Жүретін кең даңғыл жолым бар,
Отырсам өзімдік орын бар.
Қайда да мен саған табылам,
Өзгеге мен неге табынам,
Отан!

Адаммын, тірімін әр сапта,
Бас имен атаққа, мансапқа.
Келмейді күлкіден арылғым,
Көркісің жанымның, арымның,
Отан!

ТУҒАН АУЫЛҒА

Үрлей ескен жел ме мынау, самал ма,
Толқын өрген жасыл шалғын даламда.
Күніне мен жүз сүйемін аулымды,
Көңілімнің құндағына алам да.

Сымбатыңа қараймын да сыр алам,
Жас балаша жылап, кейде қуанам.
Топырағыңды уыстасам, еңкейіп,
Көз алдыма елестейді ұлы анам.

Тек өзінде бүршік жарар гүлім де,
Тек өзінде жарық болар түнім де.
Саусағыммен шертілмеген күй болып,
Жыр боп тұрдың көкірегімде, тілімде.

Жан емеспін ілби басып, көшке ерген,
Кәудеңдегі бір отыңмын өшпеген.
Туған өлкем, топырағыңнан нәр алар,
Жап-жас қана шыбығыңмын өскелең.

ЖЕР

Мен алғаш келгенде өмірге,
Жер-ана алышты көтеріп.
Қалықтап бір бұлт көгімде,
Өтіпті күрсіне жөтеліп.

Өсіпшің бұлт сүйіп мен содан,
Жер-ана көрек қыш емшегің.
Сусындап шырыңға ой-санам,
Сезімнің алғамын бөлшегің.

Сәби боп еңбектеп,
қаз тұрып,
Жерге мен тірегем қолымды.
Қанатты осы жер жаздырып,
Меазгеген осы жер жолымды.

Өмірден өскемін от алып,
Ойымды құндақтап мол үміт.
Ісімнен тапса бір қаталық,
Қара жер көзсіңші ойылып.

БАҚЫТ

Бақыт, бақыт, білмеймін мен не екенің,
Білмесем де толқып-толқып кетемін.

Жинамаймын оңай жолмен дүние,
Болмас дейсің дайын асқа кім не.

Бақыт, бақыт уысында кімдердің,
Мүмкін одан қызғанармын, күндермін.

Жоқ, жоқ, бақыт — көңілімнің бүтіні,
Бақыт менің жүрегімнің үкімі!

Бақыт деген шектелмейді байлыққа,
О, достарым, бақыт сөзін жәй ұқпа!

Естімеші, желдің жоба өсегін,
Бақыт, бақыт еңбегің ғой ол сенің!

Қайда екенін шын бақыттың ұясы,
Өзім емес, өмірімнен сұрашы.

Бақытты мен маңдай термен суарғам,
Сондықтан ол көктеп тұрған ұлы орман!

Бақыт, бақыт, әлде қымбат асыл ма,
Ондай бақыт келген емес басыма.

Шын бақыттың шыңын іздеп келемін,
Жас жаныма серік болып өлеңім!

ЖАН АПА

Ләзиза Серғазинаға

Тұтатып сағыныштың нұр шырағын,
Көрсем деп түні бойы тыншымадым.
Жан апа, мәңгі солмас гүліңмін мен,
Көңліңнің саялаған күн шуағын.

Мен бір жан толасы жоқ, мазаланған,
Қарашы, сағат сайын озады арман.
Сүрінсем, сүйеп, демер қолтығымнан,
Жан апа, аумайсың-ау өз анамнан.

Жан апа, көңілімді өсір менің,
Тілегім бір өзіңнен осы менің.
Жүзіңнен жарты ғасыр сырын оқып,
Жыр етіп ақ қағазға көшіремін.

Қанат боп қанатыңа жалғанайын,
Өзіңше ойламайын, толғанайын.
Өзгеге көрінгенмен қара қыз боп,
Жан апа, мен өзіңнің толған айың.

Ақтарып ақ көңілден тасқынымды,
Көзіме мол шаттықтан жас тығылды.
Жетсе егер күдіретім, берсем деймін.
Қайтарып осы өлеңмен жастығыңды.

ҚИЯҚТАР

Сусылдап, сыбырлап, қияқтар,
Жаныма сыр ақтар, күй ақтар.
Әлемнің тылсымын ұғатын
Менде де жүрек бар, құлақ бар.

Желменен майысып, солқылда,
Өзіңмен құшағым толсын да.
Алыстан қарасам, өрілген
Ұқсайсың бір жойқын толқынға.

Көгімді қиялдың жолы ғып,
Қалдым ғой арманға жолығып.
Қойныңды аш, көк шалғын қияқтар,
Кетейін бір ғана шомылып.

* * *

Өзім адам, адамсыз күн жоқ маған,
Өмірімнің жүрегі онсыз соқпаған.
Сырты көктем, ішіне қыс орнатып,
Адам атын жамылғаннан сақтанам.

Өміріме жүрегімнен от бөлем,
Осы қолмен не керемет өткерем.
Жақсылықты жас жаныма бөлеп ап,
«Жамандыққа менде орын жоқ!» — дер ем.

«Адамға адам бауыр, жолдас, дос,» — дәйім,
Адам үшін жаңа бір сыр бастайын.
Сол адамның саясында көктеген,
Секілдімін,
солқылдаған жас қайың.

* * *

Күн сайын жыртылады,
Сан қағаз шимайланған.
Жанымда бір жыр тұнады,
Бәріне де сыймай қалған.

* * *

Осынау өмірге тіл қатам,
Тізгіндеп қиялдың бір ұшын.
Жүректі сезіммен жырлатам,
Сол менің байлығым, ырысым.

КЕШКІ БИДЕ

Вальс әні, кетті бірден тартылып,
Кеңейгендей күй сазымен тар клуб.
Шыр айналып дөңгелеп жүр құрбылар,
Жүздерінде нұр арайлы таң күліп.

Отырмын мен көңіліммен биге еніп,
Өзгеше бір тәтті қиял, күйге еніп.
Бір жігітпен кетер едім дөңгелеп,
Аяғымнан тұрмын шеттеп, именіп.

Сынағандай сен де маған шық дедің,
Ал мен сонда бар сырымды бүкпедім.
Дедім сонда бар ма сенен аярым,
Келмейді ғой, билер едім, аяғым!....

Үнсіз қалдың, әлсіз артқа шегіндің,
Келіп еді көз жасы боп төгілгім.
Бірақ кенет бекіндім де, бойыма
Құдіретін құйдым болат темірдің.

Вальс әні кетті тағы ырғалып,
Көздер, көздер қадалады-ау ұрланып.
«Билер едім, әттең, менің аяғым»,
Деймін-дағы бір өшемін, бір жанып.

ОПЕРАЦИЯ СТОЛЫНДА

Профессор Эдельштейнге

Столға келдім жай басып,
Жарама епті қол тиді.
Қуаныш, күдік алмасып,
Толқиды, жүрек толқиды.

Жанарға жас боп ескі үміт,
Өмірдің жандым отымен.
Жыр жазуға бес минут,
Уақыт бер, дәрігер өтінем!

Үлгірмей халім сұрап та,
Кемсеңдеп достар тұр әні.
Жасама, дәрігер, бірақ та,
Жырыма операцияны...

...Сөзімнен неге жаңылдым,
Қайдасың, дәрігер, жан сақтар.
Жарасын жабық жанымның,
Ақтарып кетті саусақтар...

Өмір-ай, өмір,
сен маған,
Қымбатсың да жұмбақсың.
Бір сағат қазір «дем алам»
Кеудемде тулап жыр жатсын!

Жанарға жас боп ескі үміт,
Арманның жандым отымен.
Жыр жазуға бес минут,
Уақыт бер, дәрігер, өтінем!

ГОСПИТАЛЬДА

Жатырмын үнсіз, кең бөлме,
Ерекше бойға күш тарап.
Тағдырға адам көнген бе,
Өмірге бәрі құштар-ақ!

Мұңы бір осынау достармен,
Атуда үміт таңдарым.
Әнеки, біреу қос қолмен,
Тірейді жерге балдағын.

Сәуленің көзі терезем,
Сәулеге тосам бетімді.
Арманнан ағыш көл, өзен,
Қанаты ойдың жетілді.

Аңсаймын кімді, білмеймін,
Қараймын сыртқа тағатсыз.
Кірпікті кейде ілмеймін,
Ұшайын қайда, қанатсыз...

Өмірдің жанға күйін ап,
Серпілтіп ойды, денені.
Балдақтың бәрін жиып ап,
Отқа өртегім келеді.

САҒЫНЫШ

Туған жер, көрікті жер, ата мекен,
Нұр таңың қалай менсіз атады екен.
Өзіңді шын жүрекпен, қайда жүрсем,
Аяулы Ақсуым деп атап өтем.

Талыңның сабағы күй, жапырағы ән,
Мен содан өмірімнің отын алам.
Осынау дүниеге мені әкелген,
Жеріңде қасиетті жатыр анам.

Өзіңде төгіліп ән-өлең сырым,
Арманның келем асып нелер шыңын.
Шалқысам айыбы не, өз көгіңнен,
Мен де бір самғап ұшқан кегершінің.

Көңілден ізі қалмай ала бұлттың,
Мөп-мөлдір көгіңнен мен жаралыпшын.
Ауылдан аттанған ем біржолата,
Қоштасып базарымен балалықтың.

Көгімнен шуақ төгіп тұршы күнім,
Сезімнің ашылмаған бүршігімін.
Қолдағы мынау таяқ мен сүйенген,—
Туған жер, өзіңде өскен бір шыбығың...

ЖҮРЕК

Кезі жоқ бір шабыстан болдыратын,
Байқасаң жүрек деген ол бір ақын.
Емес пе осы жүрек қасиетті,
Бойыңды қыздыратын, тоңдыратын.

Әнеки жатыр қанша артта белес,
Ол бізді есіне алып жоқтар емес.
Келмейді күшім әсте паршалауға,
Өйткені жүрек маған көкпар емес.

Бұл жүрек осы өмірмен егіз мәңгі,
Жол біреу,

жол үстінде көп із қалды.

Адам бар,

сол адамда жүректер бар,

Көбі отты

болғанымен, күбі ызғарлы.

Бұл уақыт жас жанымға от қаласын,
Басқаның бақытына жоқ таласым.
Осы бір жүрегіммен сырт-сырт соғып,
Сағаты өмірімнің тоқтамасын.

КҮЛКІ СЫРЫ

Күндер, күндер, күлкің бар ғой бір әсем,
Есіртпедің сол күлкіңді, сірә, сен.
Тіршіліктің тынысына ұқсаған,
Кеудем толған қуаныштың ұясы ем.

Қарашы, әне, күлкі ойнаған су бетін,
Көз алдыма жүз келтірем суретін.
Шын күлкіге сиынамын, бас иіп,
Күлкі төкпей өткен өмір, күн — жетім.

БІР ҒАШЫҚҚА

Ежелден бір жігіттің сөзі қанық,
Жазады-ау ақ қағазды өрнектеп-ақ.
Шалғайда шала-жансар өзі қалып,
Жүрегін жібереді конвертке орап.

Сөздерін баяндап мен тізе алмаймын,
Тым құрса көрсетпеді түрін бір кеп.
Күніне сол жігітті жүз ойлаймын,
Қалайша жүрексіз ол тірі жүр деп...

* * *

Сүйем деп айғай салып сүйме мені,
Оны айтсаң, жаным жаман күйге енеді.
Айтпашы, ғашық жарым, өгінемін,
Сол сөзді басқа біреу үйренеді...

* * *

Көңілге жыр ғыш құйып дала сырды,
Қиялды қай-қайдаға жол асырды.
Шаттықтың дауылымен үйіріліп,
Кеудемнің теңіз күйі аласұрды.

Алдымда жатыр эне, түрлі асулар,
Күлкішіл күміс бұрым, жылға-сулар.
Жатқандай далам маған сырын шертіп,
Па, шіркін, қандай жақсы сырласулар!

Сонадан көз тартады көл де терең,
Көл болсам мен көбінді шөлдетер ем.
Сыйса кеп бір кеудеме бар табиғат,
Бесік қып қыз жанымды тербетер ем.

Жанымнан жарып шыққан ыстық лептей,
Егін гүл жатыр әні құшып беткей.
Сабырды қайдан алдың, тентек жүрек,
Кеудемнен аққу болып ұшып кетпей!

«ЕКІНШІ ДӘПТЕР» ЖИНАҒЫНАН

ОТАНЫМ

Айқай сап осынау ғаламға,
Өзім боп өзіңе қол жайғам.
Өзің боп тіл қатып анам да,
Өзің боп сипаған маңдайдан.

Күш алып тауыңнан, тасыңнан,
Бой теңеп өскенмін көкпенен.
Жайқалып сен үшін жасымнан,
Кеудемде махаббат көктеген.

Саяңда түлеген құсыңмын.
Саяңда қонамын, ұшамын,
Әлемге тосып күн құшағың,
Бар елге тіршілік ұсындың.

Отаным, туған жер, толырақ,
Жараттың жанымды өктем ғып.
Сен үшін кеудемнің отын ал,
Жандырсам бір шырақ, жоқ кемдік!

Өмірге емеспін мен қонақ,
Жанымды арыммен жуғанмын.
Бір тусам анадан інгаләп,
Өзіңнен жүз қайта туғанмын.

АҚСУ

Ақсуым, ауасы бал, нұрлы таңды,
Өзіңді өтер ме едім жыр ғып мәңгі.
Ойласам, түнетемін орманы емес,
Әкеліп көз алдыма бір бұтаңды.

Барам ба, төменге, өлде шыңдарға өрлеп,
О жайлы есепті өмір, жылдар бермек.
Ақсуым, жанарыма жас төнеді,
Аһ ұрып біреу айтса туған жер деп.

Ақсуым, атыңды әр кез бақ санадым,
Боясам жеңіл сөзбен, дақ саламын.
Мен едім ай құлатып ақ төсіңе,
Ойнаған толқыныңмен ақ шабағың.

Демеймін, бәрі де арман о, күн өткен,
Арманның алғаш сенен отын өпкем.
Шығады саған деген әрқашан да,
Жалын боп сағынышым көкіректен.

Санаға сан тарау ой жамады күн,
Өзінше бастап не бір жаңалығын.
Ақсуым, ақ шаңыңда із боп қалған,
Сөйлейді ерке мінез балалығым.

Өр де едім, ерке де едім жерімде мен,
Жақсыдан жаны бір сәт жерінбеген.
Дәл кеше ойда бар ма жүрем деген,
Бір елде атқа не боп «келін» деген.

Жерім деп кеудесін кім ысытпаған,
Ыстығын махаббатың ішіп, қанам.
Асықсам Ақсуыма құс болып-ақ,
Көңілмен бір-ақ сәтте ұшып барам.

Іші емес басқа жердің сырты ұнаған,
Өзіңсіз басқа жерде күлкім алаң.
Айналып аспанменен бірге келген,
Сен жақтың гүлге ұқсайды бұлты маған.

Сен десем, ойға батам, қозғалам көп,
Бір жерден сен аталсаң мәз болам кеп.
Мен үшін сол да бақыт — туған жердің,
Самалы сыбырласа өз балам, деп.

Ақсуым, ауасы бал, нұрлы таңды,
Өзіңді өтсем деп ем жыр ғып мәңгі.
Ойласам, түнетемін орманы емес,
Әкеліп көз алдыма бір бұтаңды.

Жаңғыртсам деп шөлейтінді суалған,
Талайлардың көзіне жас шыланған.
Бүгін, әне, жас қарағай кеуденде,
Іркес-тіркес көштердей бір шұбалған.

Бір өзіңе бас игендей шартарап,
Көз алмаймын, тоя алмаймын сан қарап.
Сыр тартасың,
 сылқымдардай кейде бір,
Мойыныңа ақ бұлыттан шарпы орап.

Еркелеткен бетімді өбіп таңғы арай,
Аспанымнан ақ шабақтай аунап ай.
Көктемменен көріктене түлеген,
Шөккен нардай Нарынқолдың таулары-ай!

ІЛИЯСҚА

Жан едің күй іздеген, жыр іздеген,
Көңілден биік арман, сыр үзбеген.
Сен кеше өр едің ғой, құдіретті,
Тілдескен сонау асқар шың құзбенен.

Ел, мейлі, өлген десін, оны ұқпаймын,
Тірісің! Көңілден жас тоғытпаймын.
Баяғы сырлы қара қобызымен,
Күй тартып осында жүр Молықбайың.

Келесін әуелгі арын өр екпінмен.
Жоталы сай-салаңды бөлеп күймен.
Таптың да тың суретті табиғаттан,
Отырсың ел төрінде бөлек сыймен.

Көрем де күй жорғаны маймаңдаған,
Қызықтап, елтимін де, қайран қалам.
Сол күйден көрем абзал дидарыңды,
Жымиып жұрт ішінде жайраңдаған.

Тағы аңсап асыл жырды тұр-ау елің,
Сен кеше алғыр едің, қыран едің.
Ойшырай, әні-әні анау белден,
Келеді омыраулап Құлагерің.

ЖАЛҒЫЗ ДӘН

Ежелден бізге, досым-ау,
Өмір мен өлім бұйырған
Жер-ананың осынау,
Тұңғышы екен түйір дән.

Сол үшін қымбат ол маған,
Осы ғой нәрім, қорегім.
Әлі де пісіп толмаған,
Өзімді бір дән көремін.

Талайдың шешіп тағдырын,
Талайдың тамған көз жасы.
Суғарған қанмен тамырын,
Бабамның бір дән өз басы.

Қарашы байқап, достарым,
Сонау бір белден андыздап.
Өткеннің бітпес дастанын,
Баяндап берер жалғыз дән.

БАЛАПАН

Жабылып кейде ашылар,
Бейне бір аспан алақан.
Ұшам деп қашан асығар,
Биікке сонау балапан.

Құстардың үнін жаттаған,
Жатыр ғой көлбеп дала паң.
Қанаты әлі қатпаған,
Төсінде жырлар балапан.

Тамшылап жатыр шық гүлден,
Келеді атып жаңа таң.
Сонау бір қыран бұлт бүрген,
Кешегі ұшқан балапан.

Таусылмас бойға күш табам,
Сарқылмас ойға күй алам.
Қанатын қомдап ұшпаған,
Балапан көрсем ұядан.

* * *

Өмір, өмір, менен сұлу жыр тыңда,
Жылтырайды үміт шоғы жұртыңда.
Біреулер жүр есіңнен сығалап,
Құралсыз бір күзетші боп сыртыңда.

Өмір, өмір, керек маған ар, шыдам,
Өз қолың ғой көңіл бұлтын аршыған.
Аяғымды мүлт басуға кейде мен,
Осынау кең құшағыңды тарсынам.

* * *

Жаныммен отқа күйем де,
Жалындап бірде басылам.
Бұлт болып, қабақ түйем де,
Қайтадан күн боп ашылам.

Жасымас мәңгі жас басым,
Сол үшін кейде мақтанам.
Өмірде менің төтті-аңым,
Егіз бе осы деп қалам.

* * *

Өмір, өмір, таза, мөлдір күлкілер,
Күлкі орнына жылағанды кім тілер.
Мұң шалмаған, кір шалмаған сәбидің,
Осы күлкі бесігінде бір түнер.

Балғасымен өмір деген ұстаның,
Көңілімді толқын айдап құшты ағын.
Ой-санама үміт жібін сабақтап,
Қиялымды жүз тарқатып ұштадым.

Өмір сырлы, өмір нулы жаз үнім,
Сол өмірде осы күлкі азығым.
Сақтанайық, бірақ, бірақ жастықпен,
Түсіруден жанға күлкі әжімін...

* * *

Арқасында ғасырлардың жүгі бар,
Кезі жоқ бір терін сүртіп тынығар.
Заман, заман оза берер толассыз,
Шегіне оның жетпей адам жығылар.

Сезінбеймін меншігім деп от басын,
Сезінбедің деп, достарым, тақпа сын.
Отын жағып іркілместен аштым мен,
Бір кеудемнен жүз үміттің қақпасын.

Көкірегіме көл толқынын құясың,
Қатпар-қатпар тізбектелген қия шың.
Бір шайқамай ойдың асау дауылын,
Қайтіп қана кең дүниеге сиясың?

КӨЗДЕР, КӨЗДЕР

Көздер, көздер күлімдеген күні бар,
Сол көздердің үнсіз тілін кім ұғар.
Осы көздің құдіретіне кезіксем,
Жол таппаймын басқа жаққа бұрылар.

Көп көздердің бір көз болып арманы,
Кеуделерге бұлт түйіліп орнады.
Ашар әрең кілті бар қол қақпасын,
Көз дүние, кіршік оның қорғаны.

Көздер, көздер көз ұшында жол тұрған,
Көз түбіне өмір ұйып көл тұнған.
Бұл өмірдің қызығына тойдырып,
Кім бар екен көз кемерін толтырған.

Көздер, көздер кең өмірден аумаған,
Көздер, көздер сұлулықты таңдаған.
Осы көзден таң хабары таралып,
Қуаныштан бір тамшы жас аунаған.

Көздер, көздер кеші батып таңы атқан,
Көздер, көздер бар сабырын тонатқан.
Қолмен емес, осы көзбен арбасып,
Біреулер жүр бір-біріне оқ атқан.